

Evanjelium z 12. januára 2020
Krst Pána - Rok A - Matúš 3, 13 - 37

Prepis komentára biblistu Fernanda Armelliniho, nerevidovaný autorom

V tom čase 13prišiel Ježiš z Galiley k Jordánu k Jánovi, aby sa dal od neho pokrstiť. 14Ján mu však chcel zabrániť a povedal: "Som to ja, kto sa má dať pokrstiť od teba, a ty prichádzaš ku mne?" 15Ale Ježiš mu odpovedal: "Nechaj to zatiaľ tak, lebo je vhodné, aby sme splnili všetku spravodlivosť." Tak to nechal tak. 16Akonáhle bol pokrstený, Ježiš vyšiel z vody a hľa, otvorili sa mu nebesia a videl Božieho Ducha, ako zostupuje ako holubica a zostupuje na neho. 17A hľa, hlas z neba povedal: "Toto je môj Syn, milovaný: v ňom som si našiel svoje potešenie.

Myslím si, že je užitočné uviesť dnešný úryvok evanjelia krátkym predstavením miest, na ktoré sa text odvoláva, pretože majú teologický význam a v Biblii je to často tak.

Tradícia kladie Ježišov krst do *Betabary*, toto miesto sa spomína v Biblii a nachádza sa 9 km severne od brehov Mŕtveho mora v dnešnom Jordánsku. Rieka Jordán sa v Biblii spomína 179-krát, takže má veľký význam, ale nie hospodársky; na brehoch tejto rieky nikdy nevzniklo žiadne veľké mesto, na rozdiel od veľkých riek, ku ktorým Izraeliti vzhliadali, Nílu v Egypte a Tigrisu a Eufratu v Mezopotámii, popri ktorých sa zrodili veľké ríše.

Rieka Jordán nemala takýto význam. Čo znamenala rieka Jordán v Biblii?

Mal význam označovať hranicu medzi modlárskou pohanskou krajinou a krajinou slobody.

Čo urobil krstiteľ?

Kázal o obrátení, vyzýval ľudí, aby sa uznali za hriešnikov, a potom krstil tých, ktorí k nemu prichádzali.

Židia, najmä tí, ktorí dodržiavali tradície, ako napríklad mnísi z Kumránu, farizeji..., sa často ponárali do vody, aby sa očistili.

Archeológovia našli tieto bazény, tieto "*mikva'ot*" všade, len si pomyslíte, že okolo chrámu v Jeruzaleme ich je najmenej sto.

Obrad krstu bol zvláštnym ponorením, malo to symbolický význam, že predchádzajúci človek zmizol - akoby zomrel - a potom sa z vody zrodil nový človek.

Tento obrad sa vykonával napríklad vtedy, keď sa pohan stal Židom, vyhlásil, že sa zriekol uctievania pohanských bohov, vyznával vieru v jediného Boha, ak bol mužom, bol aj obrezaný a potom pokrstený; znamenalo to, že človek z predošlého pohanstva akoby nikdy neexistoval a z vody sa narodil Žid.

Zvláštnosťou bolo, že Ján vyzval na krst nie pohanov, ale

Tí z jeho ľudu, ktorí si ako Abrahámovi synovia mysleli, že už dosiahli spásu, cítili sa v poriadku, slobodní, dosiahli zaslúbenú zem.

Krstiteľ tieto presvedčenia rozbil:

"Ešte ste neprišli do zaslúbenej zeme, ešte stále ste v pohanskom svete." A tak ich prinútil vykonať tento skutok.

"Vráťte sa do pohanskej krajiny, lebo musíte urobiť nový exodus, musíte znovu prekročiť rieku Jordán, kým vstúpite do krajiny pravej slobody."

Evanjelista Ján hovorí, že celé Judsko sa muselo vrátiť za Jordán, do krajiny otroctva.

Toto gesto im slúžilo na to, aby si uvedomili, že musia myslieť na inú zaslúbenú krajinu, do ktorej ich uvedie Mesiáš, na ktorého poukázal Krstiteľ. Preto, keď farizeji a saduceji idú za Krstiteľom - nechceli sa dať pokrstiť, necítili túto potrebu, lebo si neuvedomovali, že sú stále otrokmi -, on ich napadne a povie:

"Vy bando zmijí, kto vás naučil utekať pred prichádzajúcim hnevom!

A nehovorte, že máme Abraháma za otca, lebo Boh môže vzbudiť Abrahámove deti aj z týchto kameňov.

Museli si uvedomiť svoj stav otroctva, nie materiálneho otroctva - hoci boli podriadení Rímskej ríši - ale otroctva, ktoré im bráni byť naozaj ľuďmi, otrokmi svojich vášní, svojej pýchy, svojej bezbožnosti, svojej nevery voči Tóre a slovu prorokov.

To všetko zotročuje a človek si musí túto skutočnosť uvedomiť.

V tomto kultúrnom a náboženskom kontexte Ježiš opúšťa Nazaret a odchádza do Betabary, aby sa dal pokrstiť od Jána.

O začiatku verejného života sa píše v Matúšovom evanjeliu od tretej kapitoly, ale všetci evanjelisti začínajú svoje evanjelium Ježišovým krstom; verejný život sa začína, keď Ježiš ide do Betabary, aby sa dal pokrstiť Jánom.

Matúšovo evanjelium predstavuje na konci druhej kapitoly Ježiša, ktorý odchádza s rodičmi do Nazareta, má asi dva roky, a potom na začiatku tretej kapitoly Ježiš vstupuje na scénu, keď má 34 rokov, takže medzi koncom druhej a začiatkom tretej kapitoly uplynulo 31 - 32 rokov.

Čo sa stalo za tých 32 rokov? To sa nikdy nedozvieme!

Na našu zvedavosť odpovedali apokryfné evanjeliá, vymýšľajúce mnohé epizódy, ktoré aj my dobre poznáme, ale pre našu vieru nie sú zaujímavé, zaujímajú sa len o ten čas, keď sa Ježiš verejne predstavil svetu, aby nám ponúkol pravý obraz Boha a úspešného človeka.

Zvláštne je, že Ježiš ide do Betabary, aby sa dal pokrstiť, ale po krste sa nevráti do Nazareta, ale začne svoj verejný život v Kafarnaume; teraz sa však ide dať pokrstiť.

Je to veľmi zvláštne, pretože nikto nikdy nečakal Mesiáša, ktorý uzná, že je hriešnik, a potom pôjde ku Krstiteľovi, aby sa pripojil ku všetkým

iných hriešnikov, aby sa obrátili... nie!

Mesiáš nemohol vykonať tento obrad, skutočnosť, že Ježiš sa dal pokrstiť spolu s hriešnikmi, on, ktorý nebol hriešnikom, vždy spôsobovala prvým kresťanom ťažkosti.

Vypočujme si, čo sa stalo:

13Ježiš z Galiley prišiel k Jordánu k Jánovi, aby sa dal od neho pokrstiť. 14Ján mu však chcel zabrániť a povedal: "To ja sa mám dať pokrstiť od teba, a ty prichádzaš ku mne?" 15Ale Ježiš mu odpovedal: "Nechaj to zatiaľ tak, lebo je vhodné, aby sme splnili všetku spravodlivosť." Tak ho nechal.

Pravoslávny chrám, ktorý vidíte za mnou, ukazuje presne na miesto, kde stál Krstiteľ a kde sa Ježiš dal pokrstiť; nachádza sa na východnej strane rieky Jordán, rieky, ktorú bolo treba prekročiť, aby sa začal nový exodus s Ježišom, ktorý mal tento ľud priviesť do krajiny skutočnej slobody.

To miesto sa volalo Bethabara, toto hebrejské slovo pochádza z "*beth*", dom, a "*abarah*", čo znamená prejsť; je to miesto brodu, je to miesto, kde izraelský ľud, ktorý prišiel z egyptského otroctva a prešiel púšť, prekročil rieku Jordán a vstúpil do zaslúbenej zeme.

Takže teraz je tu najprv protiexodus, ktorý si želá Krstiteľ, a potom skutočný exodus, ktorý má priniesť Božie kráľovstvo.

Čo urobí Krstiteľ, keď Ježiš príde, aby sa dal pokrstiť? Chce mu v tom zabrániť - z akého dôvodu?

Je to, akoby mu Krstiteľ povedal:

"Vy, Ježišu, ste tu mimo, nechápem, čo ste prišli robiť." A je to pravda!

Krstiteľ nemohol pochopiť Ježišovu voľbu, pretože mal na mysli svoju predstavu Mesiáša, Mesiáša, ktorý sa ako spravodlivý nemôže miešať s hriešnikmi.

Hneď potom sa Krstiteľ dostane do krízy, pretože mal obraz Boha a Mesiáša poslaného Bohom, ktorý sa teda podobal Pánovi, ktorý sa držal ďalej od hriešnikov a malomocných, namiesto toho Boh, ktorý sa predstavuje na Ježišovej tvári, je úplne iný; bude s hriešnikmi, s tými, ktorí urobili v živote chyby, s mýtnikmi...

Ježiš začína zle podľa Krstiteľových kritérií, preto mu v tom chcel zabrániť. Toto Krstiteľovo gesto je trochu podobné tomu, čo robí Peter.

Neskôr bude chcieť Peter zabrániť Ježišovi, aby sa vydal určitou cestou, ktorá nezodpovedá jeho mesiášskym kritériám, a tu sa Krstiteľ zachová presne tak, ako sa neskôr zachová Peter.

Ježiš nazve Petra "*Satan... chceš sa postaviť proti ceste, ktorou mám ísť*".

Krstiteľ urobí presne to isté gesto ako Peter, chce zastaviť Ježiša, pretože nechápe, čo robí.

Pôvodný text je v našom preklade nesprávne preložený, pretože Ježiš hovorí "*nech*", "*nechajte ma to urobiť*", a keď Krstiteľ súhlasí, že pokrstí Ježiša, text

hovorí: "Krstiteľ ho opustil"... nie "opustil ho", "opustil ho".

Je to výraz, ktorý sa v Matúšovom evanjeliu vyskytuje dvakrát, tu, keď ho Krstiteľ "opustil", a po treťom pokušení, keď ho *satan* "opustil", keď sa mu nepodarilo zabrániť Ježišovi, aby išiel svojou cestou.

Tu akoby ho Krstiteľ ťahal, akoby ho chcel viesť k tomu, aby sa riadil jeho vlastnými kritériami spravodlivosti, ale potom ho opustí, nechá Ježiša vykonávať jeho spravodlivosť, ktorá nie je spravodlivosťou strážcov, ako mal na mysli Krstiteľ... vyrúbať stromy, ktoré nenesú ovocie, spáliť plevy v neuhasiteľnom ohni... teda oddelenie dobrých od zlých... nie!

Teraz nastupuje nová spravodlivosť, ktorá je úplnou bezplatnosťou Božej lásky, ktorú Ježiš zjavuje počas celého svojho verejného života.

Čomu Krstiteľ nerozumel?

Nepochopil, čo už začal zjavovať Starý zákon, a to, že Boh je so svojím ľudom vždy a bezpodmienečne.

To sa naplno prejaví v Ježišovi, ktorý je Emanuel, "*Boh s nami*", ale už Starý zákon nám ukázal túto bezpodmienečnú lásku Boha, ktorý stál a kráčal so svojím ľudom.

Spomíname si na "*oblačný a ohnivý stĺp*", ktorý sprevádzal Izrael na ceste púšťou, potom na archu zmluvy, ktorá bola umiestnená v stane, ktorý stál spolu so stanmi izraelského ľudu na ceste, a potom v jeruzalemskom chráme, ktorý presne naznačoval Božiu prítomnosť uprostred Izraela.

Keď sú títo ľudia deportovaní do Mezopotámie, prorok Ezechiel vidí cherubínov, ktorí berú archu zmluvy, znamenie Božej prítomnosti, a nesú ju na Olivovú horu a potom na východ, pretože Boh nemôže zostať ďaleko od svojho ľudu.

Ak sú ľudia deportovaní, aj Boh ide s nimi.

Prorok Ezechiel neskôr opäť vidí túto archu, ako sa vracia do Jeruzalema spolu s ľudom.

Teraz si vypočujme, čo sa stane, keď Ježiš vyjde z vody rieky Jordán:

16Akonáhle bol pokrstený, Ježiš vystúpil z vody a hľ'a, otvorili sa mu nebesia a on videl Božieho Ducha, ako zostupuje ako holubica a zostupuje na neho. 17A hľ'a, hlas z neba povedal: "Toto je môj Syn, milovaný, v ňom som si zaľúbil.

Na vysvetlenie toho, čo sa stalo v okamihu Ježišovho krstu, používa evanjelista Matúš tri biblické obrazy;

Prvý: *nebesá sa otvorili doširoka*.

Rabíni hovorili, že je sedem nebies, nad siedmym je napokon Boží trón a medzi jedným nebom a druhým je 500 rokov chôdze.

Čo sa stalo?

V posledných storočiach pred Kristom mali ľudia pocit, že Boh zatvoril všetkých sedem nebies, pretože sa zdalo, že už nechce mať nič spoločné so svojím ľudom, bol neverný, nepočúval prorokov, potom sa Boh unavil a už neposielal a nepočúval svoj hlas.

Žalm 74 hovorí:

"už niet prorokov a nikto z nás nevie povedať, ako dlho bude trvať táto situácia Božieho mlčania, ktorá nás tak trápí";

alebo prorok *Daniel* hovorí:

"už nemáme vodcu, proroka ani miesto, kde by sme obetovali holokaust, kedy sa skončí toto Božie mlčanie?"

Očakávali, že Boh im opäť nejako ukáže svoju tvár, ľutovali svoje hriechy.

Evanjelista Matúš pri tomto otvorení zatvoreného neba jasne spomína nádhernú modlitbu.

Táto modlitba trpiaceho ľudu sa nachádza v *63. kapitole Izaiáša* a hovorí:

"Pane, pozri z neba a uvidíš...

Keď sa ľudia ocitnú v týchto ťažkých situáciách, obracajú sa k nebu a prosia Boha: Krásna modlitba, pozri sa, čo sa deje, v akej situácii sme.

...nenúť sa do necitlivosti, pretože si náš Otec...

V Biblii sa prvýkrát hovorí o Bohu ako o Otcovi, Židia Boha dobrovoľne nenazývali Otcom, to robili pohanovia, oni už mali svojho otca Abraháma, patriarchovia boli ich otcami.

Boh nebol v modlitbe oslovený ako Otec, tu je prvýkrát nazvaný Otcom, Ty si náš otec.

... Abrahám nás nepozná...

ako deti

...Izrael si nás nepamätá...

predstiera, že nás nepozná

Ty, Pane, si náš Otec... Prečo nás, Pane, nechávaš blúdiť ďaleko od svojich ciest a nechávaš naše srdcia zatvrdnuté, aby sme sa ťa nebáli?...

Aj ty si trochu na vine, mal si si ako otec dávať väčší pozor na to, čo sme robili, ...stali sme sa ľuďmi... na ktorých sa tvoje meno nikdy nevzťahovalo... sme sa stali hriešnikmi. A teraz výzva... Ak by si roztrhol nebesá a zostúpil! Pred tebou by sa hory chveli....

Ale, Pane, ty si náš Otec, my sme hlina a ty nás formuješ. Všetci sme dielom tvojich rúk..."

Je to nádherná modlitba, v ktorej ľud vyzýva Pána, aby roztrhol nebesá.

Evanjelista Matúš nám chce povedať, že keď Ježiš začal svoj verejný život krstom, keď vyšiel z vody, nebesia sa roztrhli.

Evanjelista Marek používa veľmi silné sloveso "skizoma", ktoré však znamená roztrhané, zlomené, už sa nemôžu znovu zavrieť, zostanú vždy otvorené.

Nádherný obraz, pretože odkedy sa Boží syn stal jedným z nás, nebo už nemôže byť zatvorené, pretože inak by jeho syn, ktorý sa pripojil k tomuto ľudu, ktorý je hriešny a robí chyby, zostal mimo.

Dvere Otcovho domu zostanú navždy otvorené, aby zhromaždil každé zo svojich detí, nikto nikdy nebude vylúčený!

Druhý použitý obraz: *Ježiš videl Božieho Ducha, ako zostupuje ako holubica a zostupuje na neho.*

Nehovorí sa tam, že z neba zostúpila holubica, ale že je to Duch, táto božská sila, tento božský život, ktorý Ježiš vlastní v plnosti a ktorý ho bude viesť počas celého jeho života.

Ježiš nedostáva príkazy zvonku, dostáva ich zo svojej božskej identity, z toho života, ktorý nám bol potom odovzdaný, a tak práve z toho istého života, ktorý Ježiš priniesol na svet, dostávame pokyny, ako máme žiť, už nie z našich inštinktov, ale z božského života v nás.

Tento *Duch zostúpil ako holubica*. Čo znamená tento obrázok?

A biblický obraz, nie letiaca holubica, je obraz Ducha, ktorý je ako holubica. Prvá spomienka na holubicu v Biblii sa týka potopy, ktorá je znamením, že sa opäť obnovuje harmónia medzi nebom a zemou, pokoj, pretože teraz je tu Emanuel, Boh s nami. Druhá pripomienka, že je tu holubica, pochádza z toho, že holubica je nežná, Boží Duch, ktorý zostúpil v plnosti na Ježiša, je ako holubica... nežná... z neba.

Spomíname si, že Boh hádzal blesky, vrhal blesky, aby porazil nepriateľov; dokonca aj Krstiteľ mal tento obraz Boha, ktorý prichádza, aby rúbal stromy, aby každého roztrhal na kusy... nie!

Duch v Ježišovi sa prejaví s nežnosťou, s jemnosťou, s láskou; nezlomí prasknutú trstinu, nezhasne lampu, ktorá ešte tlie, vždy bude k ľuďom nežný, vždy bude veľmi dobre rozlišovať medzi chybou a previnilcom.

Ten, kto sa dopúšťa omylov, bude Bohom vždy bláznivo milovaný.

Je to bezpodmienečná láska, ktorú nám zjavuje Duch, ktorý oživuje Ježiša ako holubica.

Holubica je tiež symbolom pripútanosti k svojmu hniezdu, holubica sa vždy vracia do svojho hniezda, takže Duch zostupuje na Ježiša, pretože je to hniezdo, v ktorom je prijatý v plnosti, božský život.

Tretím biblickým obrazom je *hlas z neba, ktorý hovorí: "Toto je môj syn, milovaný, v ktorom som našiel svoje zaľúbenie"*.

Čo je to za hlas z neba?

Je to veľmi bežný obraz používaný v Ježišovej dobe, každý chápal, čo znamená.

Nie je to hmotný predmet, je to výraz, ktorý sa často opakuje v literatúre a používa sa vtedy, keď sa v našom rozprávaní má nejaký výrok pripísať Bohu, aby sa v Božom mene definovala Ježišova identita.

Čo hovorí tento hlas?

"Si môj syn".

Odkazuje sa na Žalm II.

Syn... v semitskej kultúre, keď sa povie, že niekto je synom určitého otca, a nie splodeným, znamená to, že sa podobá, že sa nielen vonkajšími znakmi, ale predovšetkým tým, čo ho charakterizuje ako človeka, hodnotami, v ktoré verí, morálnymi rozhodnutiami, spôsobom uvažovania, reči, konania... podobá otcovi, preto je synom.

Ak hlas z neba hovorí *toto a môj syn*, znamená to, že sa na neho pozrite, lebo keď ho uvidíte, uvidíte mňa, je to môj syn, v ktorom sa spoznávam.

Sme na začiatku Evanjelia podľa Matúša a tento rok budeme neustále vidieť, ako sa Ježiš ukazuje, no... keď sa na neho pozeráme, vieme, že vidíme Otca na nebesiach, ktorému sa dokonale podobá. *"On je milovaný"*, odkaz je na Izáka.

Abrahám mal dvoch synov, jeden z nich bol milovaný. Ježiš je predstavený ako ten, kto je dokonale zapojený do lásky k Otcovi. *"V tebe mám zaľúbenie"*, tu sa odkazuje na *"Pánovho služobníka"*, ktorý je predstavený v 42. kapitole proroka Izaiáša, keď Boh volá tohto služobníka a hovorí: *"v tebe mám zaľúbenie"*.

Znamená to, že v Ježišovi je rozpoznaný Otec na nebesiach.

Počas tohto roka, keď počúvame Ježiša a vidíme, čo robí, musíme mať na pamäti toto Otcovo potešenie, pretože je to pozvanie stať sa podobnými Ježišovi, aby sme aj my cítili, že náš nebeský Otec je s nami spokojný.